THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
דאָס אידישע וואָרט
Office and Place of Business: Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave., E.
Published daily except Saturday and Sunday.
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA.
Subscription: $6.00 per year.
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
WINNIPEG — MANITOBA

פעטער ווערינינס פלאן

זיי פעטער ווערינגין, פידער פון די דוכאָבאָרן, האָט דאָ דער־קלערט, גרייט ער זיך אַראָפּצוברייינגען אַהער צווישן צוואַנציק און דרייסיק טויזנט דוכאָבאָרן, קאַנאַדיזדיק זיי אין די פּראָווינצן פון מאַסקאַטשעוואַן, אַלבערטאַ און בריטיש קאָלומביאַ.

לויט זיין דערקלערונג וואָס ער האָט געמאַכט פאַר דער היגער פּרעסע, קומט עס אויס, אַז ער איז גאַנץ זיכער, אַז ער וועט זיך ניט באַגעגענען מיט קיין שטערונגען פאַרן דורכפיר פּונ'ם פּלאַן פון מצד דעם אימיגראַציע דעפּאַרטמענט אין אָטאַוואַ און מצד די פּראָווינציעלע רע־גירונגען, וועלכע האָבן איצט אויך אַ דעה אין אימיגראַציע ענינים וואָס האָבן צו זיי אַ שייכות. דערגיגנס זיכערקייט, זעט עס אויס, גייט אַזוי זיינס, אַז ער האָט, ווי ער דערציילט, שוין געמאַכט אַלע פאַרבאַרייטונ־גען פאַרן אויפנאַם פון די נייע איינוואַנדערער; ער האָט געקויפט באַדן פאַר אַ האַלבן מיליאָן דאָלאַר, אין דער באַדן ווערט איצט גע־בראָכן אין צוגעגרייט דורך טויזנטער אַרבעטער; ער האָט שוין גרייט פאַר אַ האַלבן דאָלאַר אַ בייגן נייע הייזער; ער האָט שוין געמאַכט די נויטיקע אַראַנזשמענטס מיט שיף קאָמפּאַניס, און ער אַליין פאָרט איצט קיין אַראָפּע צו אַראַנזשירן די אַראַנזשמענטס פאַר דער גרויסער איבערוואַנדערונג.

ווי ער זאָגט, איז ער גאַנץ זיכער מיט דער רעגירונג, אַז פון איר צד וועט קיין מניעה ניט זיין. ער וויי אָבער ברייינגען אַהער די דוכאָ־באָרן בלויז מיט'ן הסכם פּונ'ם גאַנצן קאַנאַדער פאָלק, אין ער האָפּט, אַז קאַנאַדער פאָלק וועט זיי געבן אַ "קריסטלאַכע", ברידערלאַכע אויפ־נאַמע.

אויב אָבער קאַנאַדע וויל זיי ניט האָבן, זאָגט ער, וועט ער פאַר זיי קריגן אַן אַנדער פּלאַץ. אָבער דאַן וועט ער שוין מיזן צוריקציען אויך די דוכאָבאָרן וואָס וואוינען דאָ אין קאַנאַדע, "ווייל אַלע דוכאָבאָרן וויזן לעבן צוזאַמען".

עס קאָן זייער זיין, אַז פּאַרעפּנטלאַכנדיק זיין פּלאַן האָט פעטער ווערינגין אויסן גרונט אַ דיפּלאָמאַטישן צוג: ער האָט געוואָלט אָנטאָפּן דעם באַדן, וואו האָלט עס מיט דער געזעלשאַפטלאַכער מיינונג וועגן די דוכאָבאָרן און צי ס'איז בכלל שייך צו טראַכטן וועגן אַראָפּברייינגען אַהער נייע דוכאָבאָרישע איינוואַנדערער.

אויב אָבער ער מיינט עס ערנסט און איז טאַקע אַזוי זיכער מיט דער צושטימונג פון דער רעגירונג און דער געזעלשאַפטלאַכער מיינונג צו זיין פּלאַן, און אויב ער דערוואַרט טאַקע אַ "קריסטלאַכע" באַציאונג צו די דוכאָבאָרן, — דאַן איז ער אָדער שטאַרק מיסאינפאָרמירט אָדער זייער נאַאיוו.

אויף וויפל ס'איז שייך אונז, איז עס אונזער איבערצייגונג, אַז די דוכאָבאָרן באַלאַנגען צום בעסטן קאַם קאָלאָניסטן וואָס קאַנאַדע קאָן זיך וווינשן. זיי זיינען ערלעך, אַרבעטזאַם, זייער פלייסיק און זיי האַלטן זיך אויס אַליין. דורך זייער אייגענער געמיינדע, קיינמאָל ניט אָנקומענדיק צו פרעמדער הילף. אפילו אין אַזאַ שווערער צייט ווי איצט, זיי זאָרגן פינקטלאַך זייערע שטייערן, און דערפון זייערע בירגערלאַכע פליכטן. מיט'ן אויסנאַם פון מלחמה פליכטן, וואָס זייערע געוויסן דער־לויבט זיי ניט און פון וועלכע זיי זיינען פריי לויט אַן אַלטן אָפּמאַך מיט דער רעגירונג.

אויב זיי לעבן אָפּגעזונדערט און האַלטן זיך אַן זייער אייגענער שפּראַך און מנהגים, טוען זיי קיינעם דערמיט ניט קיין שאָדן. זיי טראָגן זיכער ביי זייער חלק פאַרן אַרגעמענטס וואַרזיזיין פון לאַנד.

עס זיינען דאָ, אמת, צווישן זיי אַ צאָל עקסטרעמיסטן, פון דער אַזוי גערופענער סעקטע "זין פון פרייהייט", וואָס בערעכן זיי אַ געזעצן פון לאַנד און וואָס פאַרשאַפן דער רעגירונג און דער פּאָליציי אַ סך אומבאַ־קוועמלאַכקייטן. אָבער זייער צאָל איז גאַנץ קליין, און די "געמיינדע דוכאָבאָרן" ליידן אַליין פון זייערע פאַנאַטישע ברידער און וואָלטן פון זיי גערן באַפרייט זיך. יעדנפאַלס וואָלט די רעגירונג געקאָנט באַזאָרגן זיך, אַז אין פאַל פון אַ דוכאָבאָרישער מאַסן־איינוואַנדערונג זאָלן קיין מיטגלידער פון דער סעקטע ניט אַריינקומען. אָדער די געמיינדע גאַראַנטירן פאַר די דעפּאַרטאַציע הוצאות פון אַזעלכע, אויב זיי וועלן זיך דורכשטעלן.

עס איז אונזער מיינונג, אַז די איינוואַנדערונג פון צוואַנציק־דרייסיק טויזנט פון אָט די אַרבעטזאַמע און פלייסיקע מענשן וואָלט געווען אַ ברכה פאַרן לאַנד, און זיי וואָלטן געווען אַ גרויסער געוווינס סיי פאַר די פּראָווינצן און דער פּאָליציי אין דער רעגירונג, ווייל עס איז אַזוי שווער צו בייגן זיי אין אַ שיכות. דערגיגנס זיכערקייט, זעט עס אויס, גייט אַזוי זיינס, אַז ער האָט, ווי ער דערציילט, שוין געמאַכט אַלע פאַרבאַרייטונ־גען פאַרן אויפנאַם פון די נייע איינוואַנדערער; ער האָט געקויפט באַדן פאַר אַ האַלבן מיליאָן דאָלאַר, אין דער באַדן ווערט איצט גע־בראָכן אין צוגעגרייט דורך טויזנטער אַרבעטער; ער האָט שוין גרייט פאַר אַ האַלבן דאָלאַר אַ בייגן נייע הייזער; ער האָט שוין געמאַכט די נויטיקע אַראַנזשמענטס מיט שיף קאָמפּאַניס, און ער אַליין פאָרט איצט קיין אַראָפּע צו אַראַנזשירן די אַראַנזשמענטס פאַר דער גרויסער איבערוואַנדערונג.

ווי ער זאָגט, איז ער גאַנץ זיכער מיט דער רעגירונג, אַז פון איר צד וועט קיין מניעה ניט זיין. ער וויי אָבער ברייינגען אַהער די דוכאָ־באָרן בלויז מיט'ן הסכם פּונ'ם גאַנצן קאַנאַדער פאָלק, אין ער האָפּט, אַז קאַנאַדער פאָלק וועט זיי געבן אַ "קריסטלאַכע", ברידערלאַכע אויפ־נאַמע.

אויב אָבער קאַנאַדע וויל זיי ניט האָבן, זאָגט ער, וועט ער פאַר זיי קריגן אַן אַנדער פּלאַץ. אָבער דאַן וועט ער שוין מיזן צוריקציען אויך די דוכאָבאָרן וואָס וואוינען דאָ אין קאַנאַדע, "ווייל אַלע דוכאָבאָרן וויזן לעבן צוזאַמען".

עס קאָן זייער זיין, אַז פּאַרעפּנטלאַכנדיק זיין פּלאַן האָט פעטער ווערינגין אויסן גרונט אַ דיפּלאָמאַטישן צוג: ער האָט געוואָלט אָנטאָפּן דעם באַדן, וואו האָלט עס מיט דער געזעלשאַפטלאַכער מיינונג וועגן די דוכאָבאָרן און צי ס'איז בכלל שייך צו טראַכטן וועגן אַראָפּברייינגען אַהער נייע דוכאָבאָרישע איינוואַנדערער.

אויב אָבער ער מיינט עס ערנסט און איז טאַקע אַזוי זיכער מיט דער צושטימונג פון דער רעגירונג און דער געזעלשאַפטלאַכער מיינונג צו זיין פּלאַן, און אויב ער דערוואַרט טאַקע אַ "קריסטלאַכע" באַציאונג צו די דוכאָבאָרן, — דאַן איז ער אָדער שטאַרק מיסאינפאָרמירט אָדער זייער נאַאיוו.

אויף וויפל ס'איז שייך אונז, איז עס אונזער איבערצייגונג, אַז די דוכאָבאָרן באַלאַנגען צום בעסטן קאַם קאָלאָניסטן וואָס קאַנאַדע קאָן זיך וווינשן. זיי זיינען ערלעך, אַרבעטזאַם, זייער פלייסיק און זיי האַלטן זיך אויס אַליין. דורך זייער אייגענער געמיינדע, קיינמאָל ניט אָנקומענדיק צו פרעמדער הילף. אפילו אין אַזאַ שווערער צייט ווי איצט, זיי זאָרגן פינקטלאַך זייערע שטייערן, און דערפון זייערע בירגערלאַכע פליכטן. מיט'ן אויסנאַם פון מלחמה פליכטן, וואָס זייערע געוויסן דער־לויבט זיי ניט און פון וועלכע זיי זיינען פריי לויט אַן אַלטן אָפּמאַך מיט דער רעגירונג.

אויב זיי לעבן אָפּגעזונדערט און האַלטן זיך אַן זייער אייגענער שפּראַך און מנהגים, טוען זיי קיינעם דערמיט ניט קיין שאָדן. זיי טראָגן זיכער ביי זייער חלק פאַרן אַרגעמענטס וואַרזיזיין פון לאַנד.

עס זיינען דאָ, אמת, צווישן זיי אַ צאָל עקסטרעמיסטן, פון דער אַזוי גערופענער סעקטע "זין פון פרייהייט", וואָס בערעכן זיי אַ געזעצן פון לאַנד און וואָס פאַרשאַפן דער רעגירונג און דער פּאָליציי אַ סך אומבאַקוועמלאַכקייטן. אָבער זייער צאָל איז גאַנץ קליין, און די "געמיינדע דוכאָבאָרן" ליידן אַליין פון זייערע פאַנאַטישע ברידער און וואָלטן פון זיי גערן באַפרייט זיך. יעדנפאַלס וואָלט די רעגירונג געקאָנט באַזאָרגן זיך, אַז אין פאַל פון אַ דוכאָבאָרישער מאַסן־איינוואַנדערונג זאָלן קיין מיטגלידער פון דער סעקטע ניט אַריינקומען. אָדער די געמיינדע גאַראַנטירן פאַר די דעפּאַרטאַציע הוצאות פון אַזעלכע, אויב זיי וועלן זיך דורכשטעלן.

עס איז אונזער מיינונג, אַז די איינוואַנדערונג פון צוואַנציק־דרייסיק טויזנט פון אָט די אַרבעטזאַמע און פלייסיקע מענשן וואָלט געווען אַ ברכה פאַר דער לאַנד, און זיי וואָלטן געווען אַ גרויסער געוווינס פאַר די פּראָווינצן און דער פּאָליציי אין דער רעגירונג, ווייל עס איז שוין